

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה, ובחסידות

ויצא :

גליון 1 (עב)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אחלי תורה

417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שלשים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ואחת לבריאה

בס"ד. עש"ק פ' ויצא ה'תשמ"א.

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ג קיפל הקב"ה כל א"י כו', נתינת בעלות או גילוי הבעלות .. ג
ג קיפל הקב"ה כל א"י כו' - כפשוטו (ולא בחלום) ..
ד "לרשתך את ארץ מגורריך" ע"י יעקב (בהליכתו) ובניו ..
ד "ויאמר ה' אל קין אי' הבל גו'" - אומר ה' שם הרחמים ...
ה היו אומרים לא ילדה שרה (ולא אמרו אברהם) (גליון) ..
ה "בן חמש למקרא" זמן התחלת לימוד "עברי" (גליון) ..

נ ג ל ה

הקב"ה מיוחד שמו על צדיקים שאין להם יצה"ר ..

ש י ח ו ת

אברהם מת ה' שנים קודם שלא יראה את עשיו יוצא לת"ר

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

א. בלקו"ש דפ" ויצא בסעי' ג' מביא פי' המדרש מה שקיפל הקב"ה כל א"י וכו' "כאינש דאמר מן תחות רישא דידן" וממשיך דערמיט האט דער אויבערשטער געגעבן יעקב'ן בעלות אויף א"י, ע"כ. ובקטע שלאח"ז שואל דא"כ למה אין רש"י מפרש כן אז דאס איז געווען צו באווייזן די בעלות פון יעקב'ן גופא אויף א"י ע"כ. וצ"ל טעם השינוי דבתחילה אומר שהי' כאן נתינת בעלות ואח"כ אומר שזה רק לגלות הבעלות, ועד"ז הוא הלשון אח"כ בסוף סעי' ד' עיי"ש.

ושמענו לפרש בזה עפ"י המבואר בלקו"ש חט"ו פ' תולדות שיש חילוק אין שהוא במדרש ובפשש"מ דעפ"י המדרש הי' נתינה ממש בארץ ישראל להאבות משא"כ בפשוטו הוא רק כאילו עשוי' וכו' עיי"ש.

ולפי"ז אפ"ל דבנוגע להמדרש גופא הפי' הוא שהי' נתינה ממש, אבל אח"כ הרי מדבר בנוגע לרש"י שגם רש"י הי' צריך לפרש כן, והכוונה הוא לפרש ע"ד המדרש לפי גדרו של פשש"מ, דאי"ז נתינה ממש אלא להראות בעלותו, ועי' בזה.

אבל יל"ע קצת במה שמבואר בתחילת סעי' ח' בפירוש רש"י "דאס וואס דער אויבערשטער האט געגעבן יעקב'ן בעלות כו" " הרי כאן אומר בפשש"מ הלשון געגעבן?

קבוצה מאברכים לומדי השיחות

ב. בלקו"ש ויצא ש.ז. הערה 11 כ' (בנוגע לזה "שקיפל הקב"ה כל א"י תחתיו"): "... בחזקוני עה"פ, שכל זה הי' בחלום - אבל כמדובר כמה פעמים לשון פרש"י עה"ת הוא לכל לראש כפשוטו (כמובן לבן חמש) - היינו שקיפל כפשוטו ואמירת שוכב עלי' הי' בחלום" עכ"ל.

וילה"ב אין זה מתאים עם מ"ש בלקו"ש חט"ו הוספות לפ' ויצא (ע' 506), וז"ל: "אין ענטפער אויף דיין בריוו, (א) אין דעם וואס רש"י בריינגט (בראשית כח, יג) אז השי"ת האט צונויגעוויקלט גאנץ א"י אונטער יעקב'ן, פרעגסט דו אויב אזוי וואו איז דענסטמאל געווען יצחק,

עס וואנדערט מיר אויף דיין פראגע, עס שטייט שוין פריער אין פסוק ויחלום דאס אלץ איז געווען אין חלום, און ווי דער חזקוני באטאנט דאס דארטן...". עכ"ל.

- דמכ"ז משמע שעפ"י פשטות הי' כ"ז בחלום.

(ואולי י"ל זה ע"פ הידוע (ראה פתח דבר ללקו"ש ח"ה) שבפשוטו של מקרא גופא ישנם כמה אופנים ומדריגות. ולהעיר גם מהערה 12 בהצ"ע"ג).

עוד ילה"ב דלפי"ז איפה הי' אז יצחק - קושיא הנ"ל - ?

(ועתה גם אם נחלק שבפשוטו של מקרא גופא ישנם כמה אופנים ומדריגות, מ"מ קשה הנ"ל).

א' מהתמימים
תות"ל - 770

ג. בלקו"ש פ' תולדות ש.ז. לכאו' יש להבין כיון שבסעי' ג כותב דלכאו' גם בנוגע להענין ד"לרשתך את ארץ מגוריך" שייך ע"ז לומר "ויתן לך את ברכת אברהם" דהכוונה שזה יתקיים בפועל ע"י יעקב ובניו עיי"ש א"כ לכאו' שוב הי' אפשר לפרש כן לפי האמת, ואי משום הקושיא שמבואר בסעי' ה' דא"כ למה בירכו בברכה זו עכשיו עיי"ש, הרי אפשר לבאר ע"ז כמו שמבאר אליבא דאמת בסעי' י' דכיון דשלח את יעקב לפדן ארם, במילא שוב אפשר לחשוב דעשיו יהי' המוחזק בא"י לכן בירכו בלרשתך וכו' דאדרבה הארץ שייכת ליעקב, וא"כ שוב למה לא רצה רש"י לפרש כן?

(ב) שם בסעי' ח' מבאר הטעם שיצחק שלח יעקב לפדן ארם כי דוקא ע"י ההליכה יקבל ברכות אלו כמו שהי' באברהם. עיי"ש. ולא תפסנו כ"כ דמהו המעלה בעצם ענין ההליכה דע"י ההליכה דוקא יקבל ברכות אלו, דלכאו' מהו מעלת ההליכה? קבוצה מאברכים לומדי השיחות

ד. בלקו"ש נח ש.ז. הערה 4: "אבל אין להקשות למה לא הי' רש"י... מש"נ לפנ"ז "וימאר ה' לא ידון רוחי גו' - כי... בפסוק זה עדיין לא היתה ההחלטה על העונש (דהמבול) בפועל, וי"ל דלכך נאמר "ה'" שהוא שם הרחמים.

ועד"ז מש"נ לפנ"ז "ויאמר ה' אל קין אי' הבל אחיך גו'" - שהיא רק התחלת הדיבור, קודם אמירת העונש... ואצל העונש בפועל נאמר רק "ויאמר" סתם. ודוחק. וצ"ע בבראשית (ה, כט): אשר אררה ה'."

וצלה"ב לפי הביאור לקמן בהשיחה הרי אין צ"ע. דהנה לקבץ בסעי' ד' אומר וז"ל: "און נאך דעם ווי מ'מוז מחדש זיין אז עס איז דא א מציאות אז בני אדם קענען מהפך זיין כדוהיו של הקב"ה, איז מסתבר אז אויך דער פסוק "ויאמר ה' אמחה" איז ניט קיין "מקרא קצר", נאר דער "אמחה" איז געקומען פון ה' (מדת הרחמים) עצמו, וייל רשעתך של רשעים יופכת כדת הרחמים למדת הדין."

הנה לפי זה מובן הפסוק "אשר אררה ה'", כיון דרשעתן של רשעים הופכת מדת הרחמים למדת הדין.

ולכאורה הי' אפ"ל דאה"נ, דלפי הביאור בסעי' ד' אין הצ"ע וכנ"ל.

אבל עדיין יש לעיין בזה, דהרי אז הי' אומר (ועכ"פ מרמז) דלפי הביאור בס"ד יובן מ"ש ה'.

משה מנחם מענדל איידעלמאן
תות"ל - 885

ה. בגליון ד (ע) הקשו קבוצה מאברכים לומדי השיחות דבלקו"ש חיי שרה ש.ז. בסעי' ב' אומר דשרה חשבה דאברהם לא יוכל להוליד כשהוא בן ק' - ואדוני זקן, ובהע' 19: "ואף שהוליד ישמעאל בהיותו בן פ"ו שנה, אין זו הוכחה שגם עתה (י"ד שנים לאח"ז) עדיין ראוי להוליד. ודוחק קצת. וראה לקמן בפנים סעי' ג". ולקמן בסעי' ג' אומר דהשרות תמיהתם הי' על שרה ולא על אברהם, כיון דהוליד כשהי' בן פ"ו שנה. והקשו דאין זה דדוקא שרה תחשוב שמצד הי"ד שעברו יהי' בו שינוי.

ולכאורה הרי זהו הכוונה במ"ש שם בהע' בלקו"ש "דוחק קצת. וראה לקמן סעי' ג".

ובפרט לפי הרש"י המצויין בהע' 20 יובן למה חשבה שרה שלא יוכל להוליד אעפ"י שהוליד בהיותו בן פ"ו שנה. וז"ל רש"י: חמסי עליך. חמס העשוי לי עליך אני מטיל העונש כשהתפללת להקב"ה מה תתן לי ואנכי הולך ערירי לא התפללת אלא עליך והי' לך להתפלל על שנינו והיתי אני נפקדת עמך. ע"כ. ולכן הרי זה שהוליד בהיותו בן פ"ו שנה, הי' זה מצד ברכת הקב"ה, אבל עכשיו הנה ע"פ טבע א"א להוליד.

אבל זה "דוחק קצת", דהרי כמו שהתפלל בהיותו בן פ"ו שנה, יכול להתפלל בהיותו בן ק' שנה.

א' מהתמימים
תות"ל - 885

ו. בריש גליון ג (סט) משיג עמ"ש בגליון ב (סח) (ס"ו) וכותב שם בא"ד: "מובן ופשוט הוא כשיש מחלוקת בפירוש המשנה בן חמש מתי הוא, ואדה"ז פוסק את הפירוש להלכה, מסתבר דכשכ"ק אד"ש שונה בלשון המשנה, הרי זה מתאים עם פסק אדה"ז בפ"י המשנה (אם לא שאומר מפורש באו"א וכדו") עכ"ל.

ואיני יודע מה יעשה המשיג עם "המפורש באו"א" בלקו"ש חי"ג (ע) 257 והערה 11 שם: "דאס וואס די תורה לערנט

אונז אין דער פרשה . . . וואס דאס איז אויך שייך צום פארשטאנד אפילו פון א פינף יאריגן אינגל ד"בן חמש למקרא" . . . " עכל"ק - וה"נ בפשטות הכוונה בשיחת ש"פ ויקרא תש"מ.

ואיני יודע מה יעשה גם עמ"ש בלקו"ש חט"ו (ע' 132 בהערה 31 ושוה"ג שם) שדך איך הסיפור של כ"ק אדנ"ע (בעל יום ההולדת) מתאים עם ההלכה ולכך מסיק שם: והרי בנדו"ד הי' כ"ק אדנ"ע "בן ד' אן ה'" (ההדגשה בהערה), והיות שבשו"ע נפסק "מכניסים התינוקות . . . בן חמש שנים שלימות" ("ובן שש" (שברמב"ם שם) "היינו בן חמש שנכנס בשנת שש", "מתאים למשנה בן ה' למשנה" עכ"ל. זאת הביא למסקנה זו שהי' בן ה' ולא בן ד', לפ"ז נסתר כל מה שדך המשיג בענין זה שהרי כאן מבאר את הסיפור עפ"י פס"ד שבשו"ע.

ויתירה מזו: בהערה שם נקט שהסיפור אינו מתאים (אלא עם דעת השו"ע הנ"ל, משא"כ) עם "דעת אדה"ז בהל' ת"ת שם "בן שש . . . שלימות" עכ"ל. עש"ה - א"כ בלקו"ש יש דיעה אחרת בדעת אדה"ז ממה שכתב המשיג הנ"ל - אולם לפי האמת אין סתירה מכאן (ב-4) מיירי בלקרות עברי, ובן 6 (5) מדובר בלימוד עם פירוש. וא"ש.

ומה שמנסה לחלק בין "קריאה" ל"עברי" נעלם ממנו מ"ש אדה"ז בקו"א שם סק"א: "והנה לפי' הסמ"ג דלעיל א"ש טפי כפרש"י באבות פ"ה וכו"ה בתנחומא פ' קדושים דבן חמש היינו בחמישית, דלפי"ז יוכל להיות הא דאמר רבא (קידושין ל, א) מקרא זו תורה אפילו לגמור כל התורה, לפי שקרוב הדבר מאוד ברוב התינוקות לגמור התורה בנקודותי' לפחות בלי טעמים ופי' המלות . . . ובלי חזרה בשלימות לגמרי רק שזוכר עתה, בב' שנים שעד סוף בן ו' וכ"ש עד סוף ז' בכחוש כמ"ש התוס' דכתובות דף נ' דבר שיח דומיא דבר י"ג למצות וגם הרמב"ם ס"ל הכי" עכ"ל, - ולפי"ז נסתר כל ההסבר של המשיג שהבינו הכל מעצמם וכו' (וגם זה נגד המציאות שילד קטן יבין מעצמו בלי פירוש המלות).

ומה שמדייק בלקו"ש ח"ז (ע' 240) שלפני בן חמש למקרא לומד חומש בלי פי' רש"י עש"ה, זהו טעות! כיון דלפני בן חמש לא לומדים חקמש כלל כנ"ל בחי"ג ובשיחת ש"פ ויקרא, ואדרבה, פירש"י הוא לפי דרגת בן ה' למקרא וז"פ מאד.

ולפמ"ש בקו"א הנ"ל שבשנה החמישית לומדים תורה עם נקודות בלבד בלי טעמים ופירוש המלות, מבואר בהדיא דמ"ש בלקו"ש ח"ט (ע' 135 הערה 8) בדעת אדה"ז בהל' ת"ת בתחלתו: "שאז מלמדו לקרות תושב"כ מעט מעט" משמע שע"ע: א) קריאה לא ידע כלל. ב) יודע כל המוכרח לדעת לפנ"ז. " עכל"ק. -

דקריאה הכוונה לעברי עם נקודות בלבד בלי טעמים ולפני גיל 4 יודע רק אותיות בלבד, וכמפורש באדה"ז שם: וקודם לכן בשנה הרביעית .. מלמדו אותיות התורה כדי שירגיל עצמו לקרות בתורה בשנה החמישית עכ"ל, דמשמע דמגיל 4 עד 5 אינו יודע לקרות עם נקודות, רק לומד אותיות בלבד וה"נ מפורש בלקוטי לוי יצחק - הערות לספר התניא (ע"ו) כנ"ל.

הרב ישכר דוד קלויזנער
נחלת הר חב"ד

נ ג ל ה

ז. ברש"י ויצא כ"ח, י"ג מסביר למה אצל יצחק נאמר אלקי אעפ"י של מצינו במקרא שיחד הקב"ה שמו על צדיקים בחייהם לכתוב אלוקי פלוני וכו' ייחד שמו על יצחק לפי שכהו עיניו וכלאו בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו, ע"כ.

ולכאורה צלה"ב איך לתווך זה עם המובא בתניא שהצדיקים איך להם יצר הרע שנאמר ולבי חלל בקרבי שאיך לו יצה"ר כי הרגו בתענית, דלמה לא ייחד שמו על כל הצדיקים?

זאב מאיר קדנר

ש י ח ו ת

ח. בהתוועדות ש"פ תולדות, ביאר כ"ק אד"ש בלקולוי"צ לזהר ע"פ ויגדלו הנערים שחינוכו של אברהם מכיון ש"כ כי ידעתיו אשר יצוה את בניו וגו' "הי' בו הכח שאע"פ שקודם הי' ויתרוצצו הבנים בקרבה ואחרי זה הי' עשיו איש ציד מ"מ ויגדלו הנערים.

ולכאורה לפי"ז איך יחאים הנ"ל עם מה שהובא ברש"י (תולדות כה, ל) דאברהם מת חמש שנים קודם כדי שלא יראה את עשיו יוצא לתרבות רעה (כמדומה דענין זה הוכר ג"כ בשיחה זו), דלכאורה אם אברהם הי' חי עוד חמש שנים הי' מחנכם עוד חמש שנים וגם אז יהיו באופן דויגדלו?
א' מהתמימים

לזכות

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחזק השי"ת בריאותו ויאריך ימיו ושנותיו בטובה ומתיקות
ותהיג את כל ישראל בכלל ואת אנ"ש בפרט בהצלחה מרובה
ויוליכנו קוממיות לארצנו בקרוב ממש

נדפס ע"י המערכת
